

АНДРІЙ БОНДАРЧУК

Як Оленка до школи збиралася

АНДРІЙ БОНДАРЧУК

Як Оленка до школи збиралася

ВИДАВНИЦТВО ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ
«ВЕСЕЛКА» КИЇВ 1972

Міська центральна
БІБЛІОТЕКА
для дітей
Ім. М. АНДРОСОВА
м. Закарпаття

Ви не думайте, що Оленка в нас така сумна дівчинка. Зовсім ні. Вона дуже весела. Це тільки сьогодні така, бо останній день у дитячому садку. І до школи дуже хоче. У неї вже є форма, і портфель, і буквар, і зошити. Але не буде Ніни, Тасі й Каті. Не буде Віри Антонівни. Іграшок не буде — ні ляльки Моті, ні малого ведмедика Мишка. Коли вона після обіду прокинулась, то зовсім тихенько лежала в ліжку. Оленка дивилась на свій портфель, що стояв поруч на стільчику. А в портфелі — пенал і зошити. Це їй подарували у дитячому садку. Сьогодні був дитячий ранок. Вони танцювали і читали вірші. А Оленка ще й співала. І всі мами, і всі діти аплодували їй. Оленка зітхнула і враз схлипнула.

— Ти чого? — спитала Віра Антонівна і тихенько підійшла до Оленчиного ліжка.

— Чи можна до обіду ходити в школу, а після обіду в дитсадок? — спитала Оленка.

Віра Антонівна пригостила
Оленчине волосся:

— А ти ходитимеш до нас у гості.
Добре?

— Угу,— погодилась Оленка і
трішки заспокоїлась. Але тільки
трішки. Скоро прийде мама. І Олен-
ка піде додому. І ходитиме сюди
тільки в гості...

— Мамо! Почекай мене, доб-
ре? — попросила вона, коли мама
прийшла увечері. І побігла в залу,
де вони завжди гралися. Там на
килімі в куточку сиділи ляльки.

Три ведмеді дивилися на Оленку блискучими сумними очицями. Оленка пригорнула їх.

— До побачення,— шепнула вона їм на вухо.

А на стільчику сидить Мотя і пилюно дивиться на неї. Оленка підбігла до ляльки. І мало не заплакала.

— Оленко, мама на тебе чекає,— сказала вихователька. Але ведмедик так жалібно дивився на неї, що вона не могла піти. Навкруги вже зібралися діти.

— Нехай бере їх,— враз сказала Ніна з молодшої групи. Вони тут без Оленки нудьгуватимуть.

— Оленко, візьмеш свою ляльку? — запитала Віра Антонівна. І пригорнула її до себе.

Оленка мовчала і тільки дивилась мокрими очима на дівчаток і ляльку Мотю. Адже вона так звикла до них. Хоч лялька була принесена з дому, але дівчинці не хотілось її забирати від подружок. Оленка притиснула свою ляльку і подала найменшій дівчинці.

— На, грайся і бережи її. А я буду приходити до вас у гості.

У Люди є брат, трохи старший за неї. Тому і грається Люда з хлопцями. Бо і в сусідів кругом хлопці.

Возять хлопці самоскида. І Люда возить. Гудуть, наче справжні літаки. І Люда гуде. Бігають і татакають, як отой чапаєвський кулемет. І Люда татакає. І падає, коли Павлик-ватажок скомандує:

— Лягай, ти вбита!

Вона падає і лежить, хоч шишки й колються. Бо вона — солдат.

Через плече в Люди санітарна сумка. З червоним хрестом і півмісяцем. А в сумці є зеленка, вата й бинти. Хто з хлопців подряпається чи поколеться, — Люда одразу замаже. А як кров іде, то й забинтує. Найчастіше спостерігачів, — вони на дерева лазять.

І раптом упав Павлик, її командир. Застогнав, як поранений. А Люді до нього підповзти ніяк, бо ворожий кулемет — Микола Чугуй — татакає.

— Ну, коли так, я тебе зараз гранатами закидаю. — Люда пробра-

лась між кущами і, закидавши шишками ворожого кулеметника, вигукнула:

— Миколко, ти вбитий!

А він не втихає. Татакає і татакає. Каже:

— Я твої гранати назад відкинув.

— Тоді ось тобі: тах-тах. Я тебе з пістолета поранила, перекидайся.

І він послухав, перекинувся.

Люда стрибнула з-за куща. Захопила ворожий кулемет. І повернула його проти ворога. Тоненький голос дівчинки татакає й татакає. Вона вигукує хлопцям, що вони вбиті. І ті падають.

Ворожа атака відбита.

— Молодець, медична сестра,— почула Люда поруч себе Павликів голос.— Я вас нагороджую орде-
ном.

Дуже сердився Климко, коли називали його малим. Бо хіба він уже малий, коли робить усе те, що й дорослі. То бур'яну нарве поросяті і кроликам. То посипле крупів курчатам. А то збирає яблука, що вітер натрусив. Климко навіть і ластівок підгодовував. Він завжди сипав їм пшоно біля хліва, де було їхнє кубельце, і наливав у мисочку води. А коли курчата туди бігли, то він їх одганяв:

— Ви уже великі, своє поїли. А пташки маленькі...

І дуже смутився, що ластівки, галяючись весь день за комахами, на пшоно зовсім не зважають. Дивні птахи!

Якось Климко запитав у мами:

— А ластівки скоро яєчок нанесуть?

— Та вже, либонь, нанесли,— сказала мама.

— І ластів'ят виведуть?

— Авжеж.

— Мамусю! Дістань мені одне-ньке яєчко,— я побачу.

— Ні, не можна лазити до пташиної хати, бо ластівки як углядять, то покинуть і гніздо, і яєчка...

Наступного ранку до Климка прийшли сусідські дівчатка — Ліда і Надійка. Хлопець відразу ж повів їх до хліва.

— А у наших ластівок скоро ластів'ята будуть! — похвалився радісно.

— Давай візьмемо драбину й подивимось,— запропонувала Ліда.

Якусь мить Климко вагався. Але цікавість узяла над ним гору, і він сказав:

— Давайте...

Драбина була важка. Тоді Ліда схопила тичку, якою мама збивала груші та яблука, і штовхнула нею кубельце, щоб сполохати ластівок. Та ніхто не вилетів. Ліда штовхнула ще раз. І тут раптом кубельце зірвалось і розбилося. З нього викотилось двоє рябеньких яєчок і розпливлось по землі. Климко злякано глянув на уламки гніздечка і з криком метнувся до бабусі:

— Бабусю! Гніздечко впало! Тепер ластів'ят не буде!..

— Як, само впало?..

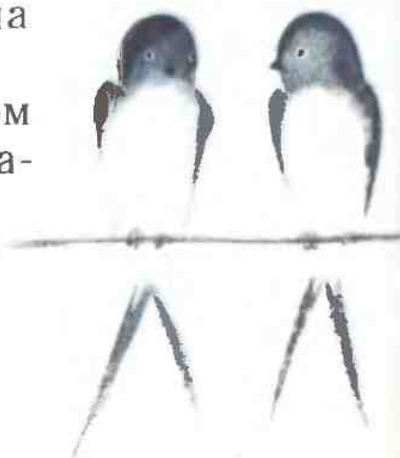
Климко знічено похнюпився. А Ліда і Надійка гайнули через город додому.

На подвір'я зайшла мама.

— Мамочко! — захлипав Климко. — Я ластівкам нове гніздечко зліплю. Таке саме...

Мама тільки докірливо похитала головою.

А біля хліва із жалібним криком літали, припадаючи до землі, ластівки.

неділю Люда не ходить у дитсадок. У неї теж вихідний. Що ж робити — невідомо. Мама на кухні порається, татко з братиком щось майструють. А вона от, без діла... А може, ляльок повмивати?

— Ой,— зраділа Люда.— Я дарма не сидітиму. Побіжу до мами та й допоможу варити обід.

— Молодець, доню, це добре,— усмішкою стріла її мама.— Та вже обід готовий. Візьми-но ту чашку й побіжи до тьоті Олі, вона нарве полуничок свіженьких.

І дівчинка побігла по стежині просто до тьотиного Олиного двору.

Хить та хить руда косичка.

Біжить Люда, пом'якує порожньою чашкою, а в другій руці папірець, щоб накрити полуниці. Прибігла, привіталась як годиться, а тьотя Оля сама зрозуміла, чого хоче дівчинка.

— Йди на грядку й вибирай найсмачніші,— сказала тьотя Оля.— Тільки не топчи листя.

Рвати ягоди неважко. І за хви-

лину чашка була повна. Накрила
Люда папірцем полуниці, подякува-
ла і мерщій до мами. По стежині
прямо, прямо.

Хить та хить руда косичка.

Не помітила Люда, як дмухнув
вітер і скинув з чашки папірець.
А полуниці аж усміхаються, лежать
горою — одна одної краща.

«Оця найбільша полуниця тут
зовсім зайва. Ще випаде,— подума-
ла Люда.— Така гарна полуничка,

аж сама проситься у ротик. З'їм я її... Тільки одненьку... А оця лежить зовсім скраєчку. Ще одна... Тепер — до мами».

Стежина до двору в'ється поміж травою. Що не крок, то непомітно по одненькій скачуть полунички в ротик до Люди.

— Ось ця — для тата. А Сергійкові — невеличка, бо він сестрички не слухає. Ось велика, ще одненька... Ой! Вже і до дна недалеко... Вже тільки три ягідки — мамі, татові й Сергійкові. Як це сталось, що це буде? — не знає дівчинка й сама.

Сумно звисилась косичка...

— Так робити негарно, — озвалася на сосні синичка. — Негоже так...

Несе порожню чашку Люда і ледве переставляє ноги. Витерла на щічках сльози червоними пальчиками і перед мамою почервоніла, немов та полуничка.

Визирнуло зимове сонечко з-за гайка, низенько вклонилося людям, заглянуло до Тетянки у вікно й покотилося вгору.

Таня, майнувши білявими кісками, похапцем умилася, поправила банти і вже одягається.

— Я хочу з тобою гратися! — підбігає вона до Пилипка, що майструє клітку для пташок.

— А я не граюсь, а працюю, зрозуміла? Ти ще мала мені допомагати.

— Не задавайся. Як проганяти-меш, то ми з Наталкою не поздоровимо тебе з днем народження. От що...

— І не треба,— буркнув байдуже Пилипко.

Таня, сердита, вибігла на подвір'я, примружилась від сонця.

Рипнула від морозу хвіртка. До Тані біжить Наталка і подає їй гарячий млинець. Побравшись за руки, ідуть вдвох у садок, далі на город, ледве витягаючи ноги з пухкого снігу.

Онде диктовий майданчик — авжеж, це Пилипко прилаштував до шпаківниці, щоб ловити снігурів та синичок. А до віконця причепив дверцята з капроною ниткою. Аби смикнув — то й зачиниш там пташку. А довга нитка звідти аж до сіней, щоб смикати.

На подвір'ї пахло чимось смачним, що готувала мама у хаті. Синий дим стовпом підіймався вгору.

— Давай і ми щось зробимо для пташок, — каже Таня до Наталки. — А ловити не будемо.

— Давай, — погоджується та.

Вони побігли до хліва по довгу тичку і сховали її за хатою, щоб Пилипко не нагледів. Потім подалися до хати.

— А що, померзли? — питає їх Пилипко насмішкувато. Таня не відмовляє йому.

— Мамочко, — шепоче вона на вухо матері. — Я... ми... Дай нам шматочок сала.

— Навіщо? Он сідайте снідати.

— Ні, ні, мамочко, тихіше, бо Пилипко ще почує. Нехай ми погодуємо синичок. Я сама по радіо чула, що синички люблять сало.

Мама відрізала шматочок сала, і дівчата, ховаючи його від Пилипка, вибігли у двір.

— Прив'яжемо сало до тички ниткою, он тією,— раділи дівчатка.

Вони підкралися до Пилипкової пастки, перегризли у двох місцях нитку і прив'язали нею сало до верхівки тички. Потім застромили тичку в сніг біля яблуні, щоб не впала.

— Тепер хай зловить хоч одну пташку без нитки,— сміялися дівчатка.

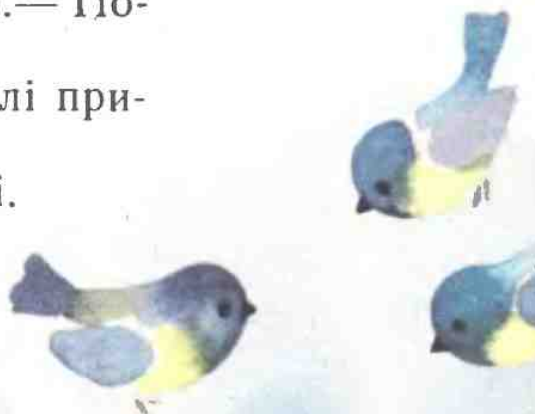
А на яблуні, біля тички, що поставили дівчатка, вже смакували салом маленькі синички.

— Тепер їм тепліше буде,— раділи дівчатка.

— Мамочко, глянь, що ми зробили,— радісно вбігли до хати.— Поглянь у вікно, там синички...

Мама глянула у вікно, далі пригорнула діток і сказала:

— Синички ви мої хороші.

Юрася й Пушка водою не розіллеш. А розлучаються вони тільки ото, як настає ніч, коли вже спати треба йти.

Бува, пошлють Юрася до лавки по хліб, а Пушок за ним — хвостиком. І кроку не відстає. Юрась частвує його то свіжим хлібцем, то грудочкою цукру.

А як пасе Юрась гусей на леваді, то Пушок пильнує, щоб вони в колгоспне просо не закрадалися. Тільки гусачисько ступить крок до проса, Пушок забіжить наперед і «гав-гав-гав!» на нього.

— Молодець, Пушок! — хвалить Юрась. — Гарний з тебе сторож.

Аж якось-то Юрась із Пушком проходили повз колгоспний баштан. Динь там — у очах рябіє. Юрасеві від тих динь аж слина потекла.

— Чуй-но, Пушок, — каже Юрась. — Ти отут постій, щоб ніхто не надійшов, а я вирву одну диньку і зразу ж назад...

Пушок крутнув хвостиком і сів на задні лапи.

Та тільки-но Юрась почав підкрадатися до динь, як Пушок забіг йому наперед і голосно, на весь баштан, загавкав.

— Чого ти? Замовчи! — розгублено закліпав Юрась. — Це ж я! Хіба не бачиш?..

А Пушок своєї: «Гав, гав, гав!»

Юрась прожогом з баштана...
А за ним Пушок — хвостиком.

З дитячого садка Андрійко завжди сам приходить. Лише сьогодні за ним прийшов старший брат Женя, прямо зі школи.

— Андрійку, давай швидше, роботи багато,— підганяв Женя.— Скоро мама прийде, а ми...

У кожного своя робота. Андрійкові треба почистити мамині чобітки й туфлі, а потім полити квіти.

Поки він збирався, Женя вже порався на кухні. Андрійко знайшов гуталін під вішалкою на полиці, де стояли всі черевики (він повикидав їх на підлогу). «Хай, потім приберу».

Ось вже й поблискує один чобіток. От-от мама прийде, похвалить. Андрійко хоче першим поздоровити мамусю з днем народження.

...«Мабуть, Женька оббирає картоплю»,— прислухався Андрійко. Одна впала й покотилася. Чутно, як спалахнув сірник і плитка дмухнула газовим полум'ям.

Андрійко поспішав. Кинув щітку й побіг поливати квіти. Їх багато,

на всіх підвіконнях і на шафі звисає, мов борода лісовика.

Враз у коридорі захлюпала вода, дзенькнула швабра об таз і впала. «Це Женька мие підлогу». Поспішає. Клацнули дверцята шафи у спальні, мабуть, Женья щось викладає на підлогу. Це він шукає мамині нові туфлі.

На кухні щось як засичить, мов гусак, і Женья побіг. Мабуть, збігло молоко. Знову дзенькнув таз, полилась вода на весь коридор. Це Женья хотів перестрибнути через таз і перевернув його.

Від пригорілого молока дим забиває подих. Андрійко хотів відчинити квартиру, але не дістав.

Задзеленчав дзвоник. Андрійко зовсім поволі злазив з табуретки, але ненароком зачепив горщика з квітами й розбив, отого, що з зеленою бородою. «Потім приберу», — побіг відчиняти двері. Прийшов тато.

Андрійко, Женья й татко зібралися в коридорі і почали готувати мамі подарунки. Враз щось зашурхотіло по той бік замка.

— Це мама відмикає двері,— прошепотів Андрійко.

Мама зайшла в коридор...

— Ой, мамочко, як рано ти прийшла,— розгублено сказав Женья, озираючись на таз і ганчірку в калюжі води.

— Мамочко,— підбіг Андрійко,— поздоровляємо тебе з днем народження...

Женья й тато теж поздоровили маму. Кожен від себе подав подарунки.

Мама усміхнулася, поцілувала усіх, глянула в коридор, через плече сина, і лагідно сказала:

— Ех ви, ведмеді неповороткі, відчиніть балкон, хай чад вийде.

Як тільки сонце піднялось вище заводської труби, Валерка вибіг на майданчик. Він кілька разів озирнувся, прислухавсь, чи не кличе мама. Юрко, першокласник, пообіцяв узяти його з собою. Тільки як на це подивляться Юркові друзі — Сашко і Федько?

Ось нарешті з-за рогу будинку вискочив Сашко. Потім через паркан, немов вихором, винесло Федька, а слідом вибіг Юрко. Він озирнувся і замахав рукою:

— Ну, ну! Швидше!

Валерка мерщій схопив свій сачок із схованки і пішов за Юрком.

— Хлопці, автобус! — закричав Сашко. — Бігом!..

Хлопці полопотіли до автобуса. Валерка — за ними.

Раптом Сашко озирнувся:

— А ти куди, малявко?

— Я... я з вами.

— Це мій сусіда, Валерка... В одній квартирі живемо, — пристав на виручку Юрко.

Валерка підвів голову:

— Ось сачок у мене. Я теж зайчат ловитиму...

— Вже розмов! — розсердився на Юрка Сашко. — Домовились троє, а ти...

Він хотів іще щось сказати, але, боячись, що автобус зрушить з місця, спритно скочив на приступки. За ним видерлись Федько, Сашко і Валерка.

В кінці робітничого селища починався густий ліс. Ранкове сонце пробивалось крізь густі колючі крони і веселими зайчиками розсипалося поміж травою.

— Ось там стежка веде прямо до молодняка, — пояснював Сашко. — Я туди з татом на полювання ходив. А зайців там тьма-тьмуща. Так і шмигають поміж кущами. Тільки зараз полювати заборонено.

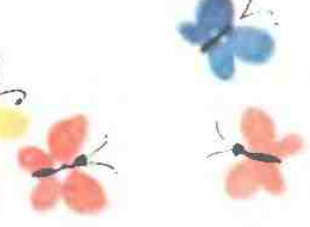
— А як же ми ловитимемо зайчат? — запитав Юрко.

— Дуже просто, — зверхньо проказав Сашко. — Засядемо у гущавині, а Валерка виганятиме. Напросився, то нехай побігає...

Стежка обірвалася, і хлопці убрили в молодий лісок. Трава була висока, густа. Тільки іноді коло-

лися шишки. Тут і сонце пригрівало щедріше. А квітів скільки! А метеликів!

— Заляжемо,— скомандував Сашко.— Ти, Юрку, під сосну. Ти, Федьку, он там, напроти, під дубом. А я — за пеньком. Бігтимуть зайчата поміж нами — так і накриваймо... А ти,— кивнув Валерці,— будеш гнати на нас. Займай тихо, без шуму, щоб не розполохати...

Валерка насупився: добре їм, полягали і лежать. А тут лізь у хащакки. Страшно!..

Та нічого не вдієш. Закинув хлопець сачок на плече і покачуляв у кущі.

...Сонце пригрівало дедалі дужче. Запахло суницями, хвоєю. Хлопці ниділи в засідці, куняли. Минуло півгодини... година. Уже й сонце звернуло з обіду, а Валерки все не було. Далеко забрів він у ліс, зовсім забувши про друзів. Різнобарвні метелики снували перед самісіньким його носом. Їх можна було ловити не тільки сачком, а й руками. І Валерка зловив одного, другого, третього... Блакитні, червоні, з чорними візерунками на криль-

цях. Якби він знав, — коробочку узяв би. А так — навіщо вони? Хай летять. Валерка підкинув їх і побрів далі.

Раптом — ой, скільки суніць! А смачні які, спілі! Захопившись, Валерка не помітив, як майже з-під його рук вискочило кумедне, пухнасте зайченя. Воно шмигнуло поміж травою і зникло. Тільки тепер Валерка згадав про хлопців у засаді і голосно закричав:

— Хлопці! Хлопці! Зайчик! Сіре-
нький!.. Ловіть!

Але хлопці не чули — були далеко.

Велика чорна хмара підповзла непомітно. Її побачили хлопці тоді, як закрапав дощ. А за хвилину полило, наче з відра. І блискавка, мов ножем, розпанахала півнеба, а за нею коротко і різко тріснув грім.

Друзі кинулись під велику сосну, що стояла недалечко.

— А як же Валерка, хлопці?.. — раптом сказав Сашко.

— Пропаде! — охнув Юрко.

І вони разом вискочили зі схованки. Дощ періщив, не вщухаючи. За хвилину хлопці змокли до руб-

ця. Вони брели в глиб лісу крізь сиву пелену дощу і по черзі кликали Валерку. Але ніхто не озивався. І хлопці йшли далі. Мокрі, голодні, стомлені...

Битих дві години нишпорили вони по лісі, аж поки під одним із кущів ліщини не помітили худеньку Валерчину постать.

Валерка сидів зіщулившись на купі торішнього листа і схлипував. У сірій сорочечці, з вигорілим на сонці чубчиком, він нагадував маленьке безпорадне зайчєня.

— От і бери таких,— роблено сердито пробасив Сашко. Але в очах йому світилося щире співчуття. Він витяг із кишені шмат хліба з маслом і, простягаючи Валерці, сказав: — На, їж... та вже треба нам додому...

Малювала
Н. ДМИТРЕНКО

ДЛЯ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Бондарчук Андрей Захарович

КАК АЛЕНКА В ШКОЛУ СОВИРАЛАСЬ. Рассказы.
(На украинском языке).

Редактор Л. М. Кулаківська. Художній редактор В. А. Кавун. Технічний редактор М. К. Аюнова. Коректор Р. М. Зарембоўська. Здано на виробництво 11.X.1972 р. Підписано до друку 30.XI.1972 р. Формат 84×100¹/₁₆. Папір офсетний № 2. Фіз. друк. арк. 2. Обл.-вид. арк. 2,79. Умовн. друк. арк. 3,1. Тираж 75 000. Зам. 1209. Ціна 21 коп. Видавництво „Веселка“, Київ, Басейна, 4/2. Фабрика офсетного друку № 1 Державного комітету Ради Міністрів УРСР у справах видавництва, поліграфії і книжкової торгівлі. Київ, Фрунзе, 61-а.